

ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΘΕΙΑ ΠΟΥ ΕΝΩΝΕΙ ΤΗ ΛΑΜΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΥΦΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ ΤΗΣ ΟΙΤΗΣ, ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΣ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ, ΣΤΡΙΒΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΑΣΩΠΟΥ, ΚΑΙ ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΤΟ ΔΙΑΣΧΙΣΕΙΣ, ΣΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΦΑΡΑΓΓΙΟΥ, ΜΙΑ ΤΑΠΕΙΝΗ ΠΙΝΑΚΙΔΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΑΝΑΡΤΗΣΕΙ ΣΕ ΒΡΑΧΑΚΙ Ο ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ (ΕΟΣ ΛΑΜΙΑΣ), ΠΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙ ΟΤΙ ΑΠΟ ΔΕΞΙΑ, ΣΕ ΕΝΑ ΧΩΜΑΤΟΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΑΝΗΦΟΡΙΖΕΙ, ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ. ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΑΥΤΟ ΕΙΝ' ΕΚΕΙΝΟ ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ, ΚΙ ΉΤΑΝ ΤΟ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΕΡΕΙΣΜΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΤΗΣ.

ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΙΣ ΠΛΑΓΙΕΣ ΤΗΣ

Πράγματι στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, με κείνο το μεγαλόπνοο σχέδιο του Τρικούπη, σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε η διάνοιξη της σιδηροδρομικής γραμμής, στο πιο δύσκολο κι απρόσιτο ορεινό μέτωπο της χώρας, στο πλάϊ των ορθοπλαγιών της Οίτης και πάνω από τη χωστή και βαθιά ροή του ποταμού Ασωπού.

Είναι πράγματι ν' απορεί κανείς, με το σχεδιασμό, αλλά και την ικανότητα, την έμπνευση και την τεχνική κατάρτιση των συνεργείων που κατάφεραν αυτό το έργο, επάνω ακριβώς στα ορθόγυτα βράχια του Ασωπού. Πώς άνοιξαν τα βράχια, τις γαλαρίες και κυρίως πώς πέτυχαν τη ζεύξη τόσων κενών και πώς γεφύρωσαν αυτό το απόρθητο μέτωπο...

Την ομαλή τροχαία ανάβαση του Μπράλλου ακο-

ΟΙΤΗΣ ΜΕΣ΄ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΗΡΑΓΓΕΣ ΤΟΥ ΑΣΩΠΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

λουθεί η διάσχιση του Ασωπού, από την πλευρά της Οίτης, καθώς το σιδηροδρομικό δίκτυο περνάει από τη μεγαλύτερη σήραγγα, που έχει μήκος **2.107** μέτρα. Υστερα αρχίζει και κατηφορίζει προς το **Λιανοκλάδι** και δίνει την αίσθηση μιας εντυπωσιακής αεροπορικής θέας. Το τμήμα αυτό που συγκαταλέγεται στα πιο δύσβατα και απόκρημνα της Ευρώπης (βλ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ – εκδόσεις Μίλητος) διαθέτει πλήθος σιδηροδρομικών, γεφυρών και υποστυλογμάτων. Η μέγιστη κλίση

φτάνει στο **20%** κι εδώ βρίσκονται οι περιφημες γέφυρες της **Παπαδιάς**, μήκους 341 μέτρων, του **Ασωπού**, μήκους 149 μέτρων, του **Γοργοπόταμου**, μήκους 219 μέτρων και της **Μανδρίτσας**, μήκους 67 μέτρων. Το τοπίο είναι επιβλητικό και τα βουνά με την πυκνή βλάστηση διαδέχονται το ένα τ' άλλο σαν κύματα.

Η διαφορά με τα άλλα κομμάτια του δικτύου της εθνικής σιδηροδρομικής γραμμής έγκειται στο ότι εδώ (όπως και στο Νέστο) προηγήθηκε η διάνοι-

ξη του μονοπατιού, μέσω του οποίου θα διαπεραιώνονταν τα συνεργεία των εκσκαφών και του βομβαρδισμού των βραχονόμων τμημάτων της Οίτης, ώστε να προσεγγιστούν τα τμήματα εκείνα, επάνω στα οποία είχε χαραχτεί το δίκτυο της γραμμής.

Έτσι λοιπόν εκείνα τα ωραία χρόνια, με τα λιγοστά και πενιχρά της μέσα, η διοίκηση των σιδηροδρόμων και η τεχνική της διεύθυνση κατάφεραν και διάνοιξαν το μονοπάτι αυτό, σε ένα ύψος τουλάχιστον είκοσι μέτρων (κατά προσέγγιση), πάνω από

το μέτωπο της γραμμής που θα διάνοιγαν.

Σήμερα το μονοπάτι αυτό έμεινε να θυμίζει εκείνη τη δύσκολη εποχή των σιδηροδρόμων στη χώρα μας, μνημείο φυσικό και τεχνικό έργο συνάμα, το οποίο μ' όλα αυτά συντηρεί η λατρεία των πεζοπόρων και κάποτε η μανία και η τόλμη των δικυκλιτών της ορεινής καρβαλαρίας.

Πριν είκοσι χρόνια περίπου, κάποιος Νοέμβριος, λίγο πριν από τις εκδηλώσεις για την επέτειο της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοπόταμου είχα επισκεφτεί το μνημείο της θρυλικής εκείνης συμφιλιωτικής απόπειρας και ενέργειας των αντιπαισιωκών οργανώσεων της κατοχής να ανατινάξουν τη γέφυρα, από όπου θα περνούσαν στρατεύματα και πολεμοφόδια των Γερμανών για το νότο, ώστε να διαπεραιωθούν στην Αφρική, και περπάτησα σε ένα μεγάλο σχετικά μήκος της γραμμής, που ανηφόριζε στο βραχώδες της Οίτης.

Θα μού μείνει σοβαρά χαραγμένη στη μνήμη εκείνη η απόπειρα να βαδίσω κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής, και μέχρι την Τραχίνα, περνώντας από διαδοχικές, πολύτοξες γέφυρες και ως να προσεγγίσω την πρώτη μεγάλη γαλαρία, που βέβαια αναχαίτισε την προώθησή μου.

Ωστόσο είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή και υπέροχη η πορεία στο μήκος της γραμμής, αφού αποκαλύπτονται μοναδικά μνημεία της φύσης, κρυμμένα με άλλο τρόπο (χαράδρες, φαράγγια, καταβόθρες και προεξοχές) από το μάτι του ανθρώπου.

Δεν την ξέχασα εκείνη την πορεία και πολύ συχνά μάλιστα επιδίωκα να την πραγματοποιή-

----- Στην αρχή του μονοπατιού. -----

σω, είτε από άλλη πλευρά είτε ενδιάμεσα, με κάποιο τρένο τοπικής συγκοινωνίας, που θα με αποβίβαζε (όπως και στα Λιβερά του Νέσπου) στη μέση του πουθενά.

Δεν το κατάφερα ώσπου πριν δέκα χρόνια πήρα μέρος, για πρώτη φορά, στη διάσχιση του Ασωπού που διοργανώνει κάθε χρόνο τη δεύτερη Κυριακή του Σεπτέμβρη, ο Ορειβατικός της Λαμίας. Τη διάσχιση αυτή έχω περιγράψει στο τεύχος 48 του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ.

Βγαίνοντας από τη χαράδρα του Ασωπού (στο τέλος της διάσχισης) με έκπληξη είδα στο πλάι της εξόδου αυτή την ταπεινή πινακίδα του ΕΟΣ Λαμίας, που έγραφε για το μονοπάτι των Σιδηροδρομικών.

Ήταν Σεπτέμβρης του 1998 και το επόμενο Σάββατο πήγα, καταρχήν μόνος, για να περιοργασιώ ποια διαδρομή διανύει το μονοπάτι αυτό και κυρίως από πού διέρχεται κι ως πού το πάει.

Αφήνοντας το αμάξι στις παρυφές της κοιλάδας του

ΤΗΝ ΟΜΑΛΗ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΝΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΜΠΡΑΛΛΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ Η ΔΙΑΣΧΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΩΠΟΥ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΟΙΤΗΣ, ΚΑΘΩΣ ΤΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΗΡΑΓΓΑ, ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΜΗΚΟΣ 2.107 ΜΕΤΡΑ. ΥΣΤΕΡΑ ΑΡΧΙΖΕΙ ΚΑΙ ΚΑΤΗΦΟΡΙΖΕΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΙΑΝΟΚΛΑΔΙ ΚΑΙ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΜΙΑΣ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗΣ ΘΕΑΣ. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΣΥΓΚΑΤΑΛΕΓΕΤΑΙ ΣΤΑ ΠΙΟ ΔΥΣΒΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΗΜΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. <<

Σπερχειού ανηφόρισα σε ένα στενό χωματόδρομο, με κατεύθυνση δυτική, αφήνοντας πίσω μου τον κάμπο της Λαμίας. Έκαμα δυο-τρεις στροφές, ωστόσο ψηλώθηκα αρκετά και ξάφνου αριστερά μου διέκρινα μια νέα πινακίδα που έγραφε: Με βέλος δεξιό (η συνέχεια του χωματόδρομου) ΔΕΛΦΙΝΟ / ΚΟΥΜΑΡΙΤΣΙ / ΠΑΥΛΙΑΝΗ / ΠΥΡΑ ΗΡΑΚΛΗ

Και βέλος αριστερό (σε διανοιγμένο μονοπάτι) ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΟΥΒΕΛΟΣ / ΠΑΥΛΙΑΝΗ / ΠΥΡΑ ΗΡΑΚΛΗ. Πήρα το δρόμο για το μονοπάτι των Σιδηροδρομικών. Το μονοπάτι, ύστερα από μια απότομη ανάβαση, έφτανε μια στροφή και προσέγγιζε ένα γρανιτένιο ασβεστόλιθο, με χαρακτηριστικές μαύρες τρύπες-αγιούπες, φωλιές αρπακτικών.

Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό και προσφέρει άπλετη θέα στον κάμπο της Λαμίας και στο εξόδιο τμήμα του Ασωπού. Έπειτα η πορεία του μονοπατιού στρέφεται νότια και μπαίνει σε μια εγκοπή του βράχου, που είναι σκαλισμένη με επιτυχία στα σωθικά του βουνού, το οποίο και διασχίζει με κούρμπες.

Από εδώ και πέρα το μονοπάτι εισχωρεί στο μέτωπο των σηράγγων με τη στενότερη χάραξή του. Η είσοδος μου στο κομμάτι αυτό σηματοδοτεί την απαρχή μιας αδιατάρακτης κι αποθεωτικής γαλήνης, που διακόπτει βέβαια κατά διαστήματα η βροντερή κλαγγή των συρμών του κάθε τραίνου, που σκίζει τα εντόσθια του βουνού, αφού τρέχει μες στα σωθικά του...

Κι όλα αυτά λίγο κάτω από τα πόδια μου, που συνταράζονται,

καθώς βηματίζω είκοσι μέτρα ψηλότερα από δαύτο.

Κάποτε το μονοπάτι φεύγει από το ύψος των βράχων και βαθαίνει στις λόχμες κατεβαίνοντας ως τη στάθμη των πυργωτών επάλξεων των γεφυρών. Τότε αν θα είναι κανείς τυχερός, μπορεί να ιδεί το δράκο να ξεμυτάει από τα σωθικά του βουνού και να χύνεται φουριόζος καλπάζοντας επάνω στις πολύτοξες και πανύψηλες γέφυρες που ζεύουν τις κρημνώδεις χαράδρες.

Άλλοτε πάλι κι όταν εμφανί-

ζεται κανα-χαμηλό πούσι, αγγίζεις με το βλέμμα το υπερθέαμα του τραίνου που τρυπώνει στα λευκά πανωφόρια των νεφών κι αναδύεται σαν από μυστήριο και παρωμυθένιο κάστρο, να συνεχίζει ακάθεκτο την απρόσκοπτη πορεία του.

Αλλά κι όταν μένεις μοναχός μες στο συγλομιστικό τοπίο των εναλλακτικών φορεμάτων της φύσης, η αίσθηση της μέθεξης και της μαγείας δεν είναι μικρότερη ή αμελητέα. Ανεβοκατεβαίνεις το μονοπάτι

----- Γέφυρες αναδύονται από τα σύννεφα.

τι και περνάς από χωστές κοιλαδογέφυρες, παρόλληλα με τις γυαλιστερές ράγες του τραίνου, αφηφώντας πολλές φορές την επικινδυνότητα της διαδρομής.

Τότε από απέναντί σου προβάλλει ξανά ένας άλλος συρμός μες από σκεπαυτές στοές, που ξεδιπλώνει το τεράστιο κορμί του όμοια με φίδι που διαθέτει ένα κόκκινο κέρασ και μια πελώρια κι ατέλειωτη ουρά από σερνάμενες φολίδες. Το βλέπεις νάρχεται καταπάνω σου με την ορμή και το θόρυβο χιλίων τεράτων που ζητούν να σε καταπιούν. Είναι συγκλονιστική η αίσθηση εκείνη που σε διαπρέχει, σα φτάνει από κάτω σου και βυθίζει το κόκκινο ρύγχος της ατμομηχανής του στην πρώτη τοσηδά γαλαριούλα, για να αφανιστεί ουρλιάζοντας στην αγκαλιά της γης.

Κάποια στιγμή παραπατάς - δέχως να το θες - από τα σκύρα που έχουν διασκορπιστεί στο έρμα της γραμμής και βρίσκεις στο απόλυτο χάος. Σε συγκρατεί ένα τυχαίο κλαδί ή μια πέτρα που είναι έτοιμη να κουτρουβαλιστεί μαζί σου στα τάραρα. Σώξεςα από το κλαρί ή από μια άλλη πέτρα σταθερότερη και πιο ανθεκτική στο γριεμό...

Ύστερα περνάς από μικρές στοές γαλαριών κι από κάθετους σιδερένιους δοκούς αντισηρήξης που μοιάζουν με φράχτες που συγκρατούν τα σκύρα υλικά του πέτρινου σπατήρα.

Προσέχεις καθώς βαδίζεις, ώστε να μη σε παρασύρουν οι λιθοσωροί που σχηματίζονται από τις σάρες κι είναι επικίνδυνες, για ένα πρόσθετο λόγο: Ότι το άγριο τοπίο και η ψυχή σου έχουν παραδοθεί στην απληστία του βλέμματος που σώνει και καλά θέλει να τα γευτεί όλα.

Κι εκεί που περπατάς άνω

----- Πλανάρουν οι δικυκλιστές στο μονοπάτι το σαρωτικό.

θρώσκοντας το βλέμμα και την καρδιά, νιώθεις να σεΐεται το έδαφος, όμως όχι από το υπόγειο πέρασμα του τρένου, αλλά από την απίστευτη κι εκρηκτική εμφάνιση δυό εντουράδων που οργώνουν κι αλωνίζουν μαζί το μονοπάτι. Πώς τα καταφέρνουν ετούτοι οι γυράδες του θανάτου κι ισορροπούν στο χωμάτινο μονοπάτι, γεννάει μεγάλο ερώτημα. Μόλις με βλέπουν κοντρολάρουν τις απόψεις μηχανές τους και με προσπερνούν προσεχτικά. Μόνο τότε. Αφού αλλάζουμε δυό τυπικές κουβέντες και γίνονται αποδέκτες της απορίας μου, χαμογελούν, δε μου εξηγούν τίποτα κι εξαφανίζονται.

Συνεχίζοντας την πορεία μου επάνω στο χαραγμένο μονοπάτι αγά-αγά αποβραχώνομαι και βγαίνω σε δαισιές λόχμες, με χαμηλή βλάστηση. Το μονοπάτι γλυκαίνει και κατηφορίζει για να ενωθεί με τη γραμμή, σ' ένα σημείο που το τοπίο γίνεται ήπιο και ομαλό.

Στο βάθος του βλέμματος ξεχωρίζει ο κόλουρος κώνος

του **Κούβελου**, με το κάστρο της **Ωριάς** στην κορυφή του, μιας ιδιόμορφης ορημητικής βουνοκορφής, πάνω από το φαράγγι του Ασωπού, ενώ πιο βαθιά το βλέμμα ανχνεύει τις υπώρειες του **Ξεροβουνιού** και τα προνή της **Παύλιανης**.

Κάπου εδώ, που θεωρητικά βρίσκεται ο σιδηροδρομικός σταθμός του Ασωπού, σμίγει η σιδηροδρομική γραμμή με το μονοπάτι και τελειώνει η διαδρομή μου. Το μονοπάτι συναντάει το δρόμο που ανηφορίζει για το **Κουμαρίτσι** και το χωριό **Δελφίνο** προς τα δεξιά και την **Παύλιανη** ευθεία. Έτσι οι αισθήσεις χαλαρώνουν από την ένταση και το αυστηρότητα του δράμα τους. Τώρα πια, ύστερα από **μάξιμη ώρα δρόμο**, πρέπει να γυρίσω πίσω, καθώς δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Η επιστροφή έχει άλλο υπόβαθρο και οι εικόνες παραλάσσουν και διαφοροποιούνται. Όπως και να το κάνεις, το πήγαινε-έλα του μονοπατιού είναι μια συγκλονιστική εμπειρία κι ένα μοναδικό γεγονός διασχίσματος της παρθένας ελληνικής υπαίθρου.

i πληροφορίες

Τμήμα χάρτη ΓΚΙΩΝΑ - ΟΙΤΗ, ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ, κλίμακα 1 : 50.000 των εκδόσεων Ανάβαση.